

Portakal Yıldızı

Behçet Aysan ve Orhan Murat Arıburnu gibi önemli şiir ödülleri sahibi Cahit Ökmen, "Portakal Yıldızı"nda, eğlenceli benzetmelerle örülmüş bol imgeli şiirler sunuyor okuruna. Değerli sanatçı Sadi Güran'ın özgün çizimleri şiirleri bütünlüyor.

MAVİSEL YENER

maviselyener@yandex.com
www.maviselyener.com

Portakal Yıldızı, çocuk düşle-
rini güçlü imgelerle aktaran
Sevinç adlı şiirle açıyor kapı-
sını. Sevinçle açılan kapıların
ardında sevginin gücünü de
duyumsanız her zaman; yine
öyle oluyor. Kitap boyunca okuyacağımız
yirmi yedi şiirin habercisi 'Sevinç'
şu dizelerle bitiyor: "Annem mızıka örer
sesinden/ Babam saçlarımdan şarkılar."
Yalnızca bu dizeler bile şiir yolculuğunu
yeni keşiflere dönüştürecekimizin ipucu-
nu vermiyor mu?

Şiirin hammaddesinin ne olduğunu
bilen bir şairle baş başa olduğumuzu fark
edip açılan kapıdan "Sevinç"le girelim.
Şairin gündelik yaşamı estetik yaşantıya
yani şiire, nasıl dönüştürdüğü gösteren
ikinci şiiri 'Beste' ile kucaklaşma zamanı
geldi bile. Kedisıyla oynayan, onu ku-
cağına alıp seven bir çocuğun dilinden
yazılan şiirin konusu, gündelik yaşamın
içinde sık sık karşılaşılabileceğimiz sıradan
bir "an" aslında. Duyarlı,
izlenimlere açık bir
bakış, o ânı bakın nasıl
şirleştirip sunuyor:
"Kedimin adı beste/
acıncıca miyyuuu
miyyuuu/ doyun-
ca hıkk miyk
miyk/ miyyau
miy miy yau
oyun zamanı/
göğsümde mirl
mirl bir şarkı
çağlayanı." İlk ba-
kışta çok basit bir

Cahit Ökmen

şiir değil mi? İşte tam da çocuğun böyle
düşünmesini istiyor şair. "Çok kolay, ben
de yazabilirim" duygusunu yaşasın isti-
yor. Oysa bu yalınlığı yakalayıp iç ve dış
ritmi böylesi dengeleyebilmek ustalık işi.

ÇOCUĞA ŞİİRİ SEVDİRMEK

Yansımaları seslerle aktarım yapılması
çocuk okurun ilgisinin anlatıya yönelme-
sini sağlar, çocuk şiirine çok yakışır. Yan-
sımalı sesleri 'Beste', 'Perdedeki Hayvan-
lar' ve 'Trambolin' gibi bazı şiirlerde gö-
rebiliyoruz. Beste adlı şiirde yapıldığı gibi
ses ve sözcüklerin yarattığı işitsel
etki, çocuk okurda şiir
dinleme-okuma isteği
uyandır. Prof. Dr.
Sedat Sever, Çocuk
ve Edebiyat

başlıklı yapıtında,
"Çocuk kitaplarının,
çocuğa göre olma-
sını belirleyen en
önemli özelliği dili
ve anlatımıdır" diyor
(Sever, 2008, s. 145).
Bu yargıyı çocuk şiir-
ine rahatlıkla uyarlayabiliriz.

Çocukların ritimli, uyaklı şiirlerden hoş-
landığını biliyoruz fakat salt bu nedenle
uyak tiryakiliği yapan bir şair değil Cahit
Ökmen. Yapay uyaklar kullanma sığınağına
asla düşmüyor. Şiirin ne denli özgür bir
tür olduğunu ve sanatın kurallarla sınırla-
namayacağını fısıldıyor kulaklara.

Önceki yazılarımda da belirttiğim gibi,
şiirin estetiğine dair bütün ölçütler çocuk
şiiri için de geçerlidir. Ancak buna ek ola-
rak çocuk şiiri; çocuğun duygu dünyasını,
gözlemlerini, yaşantısını zenginleştirmeli.
Aynı zamanda çocuk şiiri yetişkin okurun
da zevkle okuyup imgeleriyle metafor-
lar yaratabileceği denli güçlü olmalı.
Şiir, çocuğu yazmaya heveslendirmeli,
estetik duygular uyandırmalı. Düşünsel
ve duygusal çağrışım, coşku yaratmalı.
Şairin birikimlerini içermeli ancak okur bu
birikimi 'sezebilmeli', şair; çocukları iyi
anladığını onlara hissettirmeli. Portakal
Yıldızı'nın genel dinamiği okura bu hissi
veriyor, şairin birikimi dizelerde öğretici
bir tarzla değil "sezdirici" bir tutumla ak-
tanıyor.

KOLAYDAN ZORA İMGELER

'Gökyüzünde Bir Kütüphane Var' adlı
şiirde özgür bir zihin alıştırmaya yapıyor,
çocukları felsefi düşünmeye davet edi-
liyor. Bu davet öylesine ustalıklı ki okur
sadece destekleniyor, öğretmek gibi bir
kayı yok. "Gökyüzünde bir kütüphane
var/ okunmayı bekliyor/ galaksiler/ yıl-
dızlar/ birer boyama kitabı/ göğe serilmiş
bulutlar/ onları boyamak için gökkuşağı-

nın renkleri var/ göğün harfleridir yağmur
damlaları/ tane tane yağın kar/ daha iyi
görülün diye uzayın sayfaları/ şimşekler
yardıma koşar/ sayfaları çevirir rüzgâr/
bin yıllardır şiir yazar/ düşlerin denizi fe-
neri ay/ güneşin romanlarında/ gezegen-
lerdeki baş döndüren aşklar var."

Değerli öğretmenler, buraya bir bö-
lümünü alabildiğim bu şiiri, ister hayat
bilgisi, ister resim ya da fen bilgisi veya
felsefe dersinde okuyun çocuklara. İş-
leyin dersinizi bu dizeler üstüne. Hem
şiirin ışığı yıkasın çocukların
yüreğini hem de bilimi, fel-
sefeyi konuşun dizelerden
yola çıkarak.

Kitap, zekice planlanmış
adimlarla çocuğu yavaş yavaş
farklı frekanslardaki şiire hazırlıyor.
Son dizelere vardığında kurduğu düş-
ler çoğalmış, şiirin derin sularına doğru
kulaçlar atıyor okur. Konu, imgeler ve dil
açısından "kolaydan zora" ilerlenmesi
nedeniyle kitabı dördüncü sınıf ve üstü
yaş grubu için düşünmekte yarar var. Çi-
zimlerin işaret ettiği yaş grubu da böyle.

DUYGULARIN KAVŞAĞI

Şiir yazmak da okumak da fark et-
mektir. Çocukları ve yaşamı "fark eden"
yazar, evrensel nitelik taşıyan durum ve
sorunları şiirsel bir dille çocuğa aktarır.
Bu tür şiir, çocuğa şiiri sevdirebilir. Çocuk,
kendisi için yazılan şiiri okurken kendisi-
nin yazdığını sanmalı. Bunu sağlamak da
özel bir duyarlılığın işi. Bu nedenle herkes
çocuk edebiyatında kalem oynatamaz.
Şiir aslında bir anlamda duygu eğitimi
gerçekleştirir. Kitaptaki şiirlerin çoğu
duyguların kavşağında durup düşünmeyi
gerektiriyor. Tıpkı 'Kuzum' şiirindeki ya
da 'Pazar Fotoğrafı'nın şu dizelerindeki
gibi: "Dikenlidir muzlar pazarda... baba
yoksulsa..."

Son şiirlerden olan 'Chagall Amca' ve
'Bayan Van Gogh', resim sanatına gön-
dermeler yaparken şiirin bütün tarifleri alt
üst eden bir tür olduğunu da gösteriyor.
Bu şiirlerde yoğun betimlemeler kullanıla-
rak sözcüklerle resimler çiziliyor. Her şiir
sayfalarca çözümleme yapılabilecek de-
ğerde. Bunun için Kitap Gölgesi'nin yeri
ne yazık ki yetersiz; çocuk şiiri üzerine
araştırma yapmak isteyen akademisyen-
lerin dikkatini çekmek isterim.

"Fırfırlı eteğe dökülen yıldızlar, gökyü-
züne sığmayan sevinçler"le yüzlerce renk
yağacak çocukların yüreğine, şiir olacak
her birinin gülücüğü. Sözcükler kanat
çırpıp kuş olacak, havalandıklarında Por-
takal Yıldızı'na şiir yağacak! Çocukları iyi
şiirlerle ne denli sık buluşturabilirsek şiir
gibi olur geleceğimiz... ■